

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy 308

Hely

Idő "12/14"

Személy

Helyszám

309, 12, 14

Szerző:

Cím: *Kronika*

Forrás:

Budai Napló

Bn
(Hely)

1925. 12. 19.
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Kronika

RÓTSZAKÁLLU FRIGYES császár kereszties seregével III. Béla király idejében Óbudán töltött négy napot nagy vigság közben.

MESÉNEK HANGZIK, de való igaz, hogy a honfoglaló magyar már a hordozható fürdőkádat is ismerte. Biborban született Konstantin császár ugyanis elrendelte, hogy a görög tábori szertartó a császár számára *börmedencés magyar fürdőt* vigyen magával.

ROM VOLT NAGYRÉSZT a budai királyi vár Mátyás uralkodása elején. A romokban heverő házak egész utcákat csufítottak el. Ez váltotta ki Mátyás lelkéből azt a vágyat, hogy székvárosát diszes palotászerű épületekkel tegye szebbé. Bonfini szerint „eleinte utánozván a régi királyokat, megelégedett a tőlük öröklött épületekkel s nem sok gondja volt az ujakra. Csak később, második neje korában kezdi megvetni az *alacsony házakat* s vágyott a művészi, fényes paloták után. Ez készítette 1478 március 7-én híres *építési rendeletének* kiadására, mely

szerint a háztulajdonosok egy éven belül kötelesek voltak omladozó házaikat újraépíttetni vagy legalább kitararoztatni. Mátyás király, hogy példával előljárjon, bizonyára már előbb, a 70-es évek elején kezdte meg királyi palotájának újraépítését. A tornyos épületek kecses vonalai főséges képet alkottak. Különben is Mátyás részletesen kidolgozott városfejlesztési politikát folytatott. Széppé, ragyogóvá akarta tenni fővárosát. A renesszánsz világában megfürdött lelke és második neje, a nagyműveltségű Beatrixnek buzditása is sarkalta erre. Egyénisége és korában messze hangzó szava szélesebb körben plántálta nagyrészt sikerrel ezt a városszépítési programot. A tudósok, művészek sok tekintetben üde szellemének hatása alatt állottak.

A királyi palotát Bonfini, Oláh és más írók, de egykoru metszetek szerint is hármassal, terraszszerűen elhelyezett védőfal vette körül. A legalsóhoz (a krisztinavárosi oldalon) a nyugoti lankás dombok felé terjedő diszkertek és királyi fürdők bekerített kisebb kőfallal vannak odacsatolva. Ezen a falon a lejtő legalján három kapubejárat volt: középen egy nagyobb, jobbra, balra két kisebb.

A XVI. század első felében a török és német seregektől meggyötört Buda (bár a szultán kimélni akarta Budát) sok viszontagságot állott ki s ennek

nyomai úgy a falakon, mint a Mátyás palotán meglátszottak. A Duna felől volt első torony, mely a hadászati célokat szolgáló hajóhid védelmére való volt, különösen sokat szenvedett a naszádosok ostromától. A folytatását képező alsó védőfal is elpusztult természetesen és romlás borította a három évtizeddel előbb még gyönyörű arányokban fejlődő fővárost, királyi palotájával együtt.

RAKOS MEZEJÉN az első országgyűlés — a történeti feljegyzések szerint — 1286-ban volt, amelyet a király jeles hazafiak kérelmére hívott egybe. Ugyanebben az évben Pestujvár (a mai Buda) kiváltságait egypárral megoldá. A legérdekesebbek ezek közül, hogy a polgárai közül való gonosztevők javait ne foglalják le, hanem hagyják családjuk birtokában. Ha családjuk nem volna, vagyonuk egy részét az okozott veszteség pótlására, kétharmadát a vár fenntartására fordítsák. 1287-ben pedig nyolc-nyolc napig tartó két nagy országos vásár „békességben“ való megtartására adott engedelmet. E vásárokon egyedül a budai bíró gyakorolja a főhatalmat. Még a nádornak és országbírónak sem lehet ebbe beavatkozni. Aki erre a vásárra jön — egyéb határozatokkal szemben is — teljesen vám- és adómentes. E kedvezmény a nyulszigeti apácák jövedelmét nagyban csökkenté, ezért a

kolostor nevében felszólt ellene Erzsébet hercegasszony. IV. László ennek következtében később kijelentette, hogy az említett országos vásárt nem szabad megtartani. Ez aztán hosszú időre terjedő pereskedés tárgya volt, az apácák és a budai polgárság között.